

УДК 378.147

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ЗА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ОСВІТНИМИ ПРОГРАМАМИ ВИЩОЇ ШКОЛИ США

О.С. Сиротін

старший викладач кафедри романо-германських мов і перекладу,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
email: alxsirotin@gmail.com

ПОДГОТОВКА СПЕЦИАЛИСТОВ ПО СЕЛЬСЬКОХОЗЯЙСТВЕННИМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМ ПРОГРАММАМ ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ США

А.С. Сиротин

старший преподаватель кафедры романо-германских языков и перевода,
Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины

TRAINING SPECIALISTS ON THE AGRICULTURAL EDUCATIONAL PROGRAM OF USA HIGH SCHOOL

O.S. Syrotin

senior lecturer of Department of Romance and Germanic Languages and Translation,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

У статті висвітлено питання підготовки фахівців за сільськогосподарськими освітніми програмами у системі вищої освіти США. Здійснено аналіз тенденцій у сфері підготовки фахівців аграрного профілю. Розглянуто особливості вищих американських аграрних закладів. Репрезентовано сільськогосподарські освітні програми вищої школи. Наголошено на тому, що у системі освіти США спостерігаються тенденції до подальшої модернізації та демократизації вищої аграрної освіти.

***Ключові слова:** аграрна освіта; фахівець аграрного профілю; система вищої аграрної освіти.*

В статье рассмотрены вопросы подготовки специалистов по сельскохозяйственным образовательным программам в системе высшего образования США. Осуществлен анализ тенденций в сфере подготовки специалистов аграрного профиля. Рассмотрены особенности высших американских аграрных заведений. Представлены сельскохозяйственные образовательные программы высшей школы. Отмечено, что в системе образования США наблюдаются тенденции к дальнейшей модернизации и демократизации высшего аграрного образования.

***Ключевые слова:** аграрное образование; специалист аграрного профиля; система высшего аграрного образования.*

The article highlights the issue of training specialists on farming educational programs in higher education system in the United States. It has done the analysis of trends in agricultural specialists training. The features of American higher agricultural institutions are considered. Agricultural educational programs of high school are presented. It is emphasized that in the education system in the United States the trends towards further modernization and democratization of higher agricultural education are observed.

***Keywords:** agrarian specialist; agrarian education; system of higher agrarian education.*

Постановка проблеми. Розвиток аграрної освіти і науки є важливою ланкою в системі інноваційного розвитку агропромислового сектору економіки. Аграрна освіта є джерелом поповнення кадрів сільськогосподарської галузі, здатних втілювати інноваційні ідеї в життя, необхідні для економічного розвитку аграрного сектору економіки будь-якої країни. Для вирішення цього питання необхідні радикальні зміни у функціонуванні аграрної освіти та науки, які не повною

мірою відповідають соціально-економічним потребам суспільства, рівню розвитку виробництва та продовольчої безпеки держави.

Для розв'язання проблем, що постали сьогодні перед аграрним сектором Кабінет Міністрів України прийняв розпорядження «Про схвалення Концепції реформування і розвитку аграрної освіти та науки» [1]. Схвалена Концепція визначила, що розв'язання проблеми можливе за умови реформування аграрної освіти та науки із застосуванням інноваційних підходів, що дасть змогу підвищити їх якість та результативність, ефективність використання кадрового та наукового потенціалу галузі, забезпечити конкурентоспроможність агропромислового сектору національної економіки та підвищити добробут населення. Розвиток вищої освіти варто розглядати в контексті тенденцій розвитку світових утворювальних систем, зокрема європейських. Законодавча і нормативно-правова база вищої освіти України має відповідати світовим вимогам [2, с. 227]. Система освіти України, включаючи вищу професійну освіту, орієнтована на інтеграцію в європейський освітній простір, що вимагає упровадження нових технологій професійної підготовки кадрів.

Вирішення проблеми підготовки фахівців аграрного профілю, набуття ними професійних здібностей і навичок та здобуття нових знань, потрібних упродовж життя, неможливе без розуміння сутності, принципів, цілей і завдань, які ставить перед собою аграрна освіта, та інвестицій у сільськогосподарську науку на державному рівні. Пошук шляхів підвищення фахового та загального рівня підготовки спеціалістів може формуватися з урахуванням зарубіжного досвіду з метою адаптації найбільш ефективних закордонних технологій до українського освітнього середовища, тому постає необхідність ґрунтовного аналізу моделей навчання у вищих навчальних закладах, які функціонують у зарубіжних країнах на сучасному етапі та умов, які сприяють формуванню цих моделей. У зв'язку з цим видається за доцільне звернутися до досвіду США, де численні реформування навчального процесу у вищій школі сприяють підвищенню ефективності навчання і значно покращують якість підготовки фахівців.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Вища професійна освіта США завжди була в центрі уваги дослідників. Це й не дивно: досить молода (якщо порівнювати з розвиненими країнами Європи) американська система вищої освіти є, безперечно, однією з найкращих у світі.

З метою вивчення американського досвіду професійної підготовки фахівців аграрного профілю в системі сучасного розвитку аграрної науки досліджено наукові праці вітчизняних та зарубіжних фахівців у даній галузі (В. Бондаренко, А. Бугерко, А. Каплун, В. Лозовецька, В. Мельниченко, Н. Костриця, О. Гущина, В. Соколов, К. Двояшкіна, О. Вощевська, Дж. Бейлі, А. Нолан, Л. Фіппс, Е. Озборн та ін.).

Мета статті – проаналізувати досвід підготовки фахівців аграрного профілю у системі вищої освіти США й довести необхідність реформування системи вищої аграрної освіти у зв'язку із посиленням вимог світової конкуренції на ринку праці агропромислової галузі.

Виклад основного матеріалу. У США, одній з найрозвиненіших країн світу у вищій освіті, відбулися значні зміни. Суспільство сконцентрувало увагу на впливі сільськогосподарського виробництва на довкілля, якості та безпеці продуктів харчування та здоров'ї людини, проблемах природокористування, видах рослин і тварин, що зникають. Усе це вплинуло на створення нової парадигми аграрної освіти – сталого розвитку сільського господарства (sustainable agriculture), яка передбачає спрямування навчального процесу на оволодіння ґрунтовними знаннями про взаємозв'язок довкілля, виробництва та здоров'я людини.

Головними закладами, в яких можна отримати сільськогосподарську освіту в Сполучених Штатах, є середні школи, громадські коледжі, університети і коледжі.

Варто зазначити, що підготовку фахівців з вищою світою для аграрного сектора економіки США нині здійснюють 136 сільськогосподарських та технічних коледжів, 60 лісогосподарських та 29 коледжів ветеринарної медицини: вони входять до складу 149 університетів, розташованих в усіх штатах країни.

Професійну сільськогосподарську освіту США організовано за шістьма напрямками (програмами) [3]: агробізнес, сільськогосподарські виробничі процеси, сільськогосподарська техніка, садівництво, сільськогосподарські ресурси і лісництво, переробка сільськогосподарської продукції.

У кожній з цих шести програм курси навчання можуть бути різноманітними. Зміст курсу в першу чергу залежить від інтересів та потреб студентів, суспільних і виробничих потреб та можливостей, спроможності виробничого оснащення та предметів вивчення програм.

Такий підхід дає змогу студентам обрати ті програми, які найбільш повною мірою відповідають їх покликанням та спонукає педагогічну громадськість до постійного пошуку відповідності між реальним змістом навчання [4].

Мета сільськогосподарської освіти США – забезпечити студентів теоретичною підготовкою і професійною кваліфікацією, необхідних для досягнення успіху в галузі науки, бізнесу і технологій.

Сільськогосподарські освітні програми вищої школи складаються з трьох компонентів: 1) навчання в аудиторії / лабораторії; 2) контроль сільськогосподарської кваліфікації (SAE); 3) участь у діяльності FFA (Future Farmers of America).

Навчальні програми аудиторних і лабораторних занять надають студентам основи знань сільськогосподарської практики, готуючи їх як для роботи в агропромисловості, так і для діяльності, пов'язаної з природними ресурсами. Організована практика надає студентам можливість отримати досвід роботи на сільськогосподарському або промисловому підприємстві аграрної галузі. Прикладами SAE проектів для студентів можуть бути вирощування культур чи тварин, робота на фермі або зайнятість у сільсько- господарському бізнесі. Ці проекти дають студентам знання про "реальний світ", а також практичне застосування теоретичних знань, отриманих на заняттях.

FFA є національною організацією, яка дає змогу розвивати потенціал студента для лідерства, особистісний ріст і досягати успіху в кар'єрі. Студенти формуються як окремі особистості, так і лідери шляхом участі у змаганнях, програмах, в проектах громадських робіт, а також державних і національних конвенціях. Члени самоврядування FFA отримують навички, які допомагають їм у досягненні успіху в галузі освіти, професійної підготовки і майбутньої кар'єри. Поєднання цих трьох вище згаданих компонентів аграрної освіти готує всебічно розвинених фахівців, які в майбутньому стають лідерами в галузі сільського господарства США.

Розгляньмо деякі особливості вищих американських аграрних закладів. По-перше, вищі аграрні заклади США базуються на демократичних засадах, що передбачає: децентралізацію в управлінні та фінансуванні; індивідуалізацію навчального процесу; мінімізацію стресів серед студентів. В американських ВНЗ суб'єктом педагогічної дії є студент, а не викладач.

По-друге, американські коледжі є релевантними, вони орієнтовані на запити суспільства та самі прогнозують їх зміни. Вища аграрна освіта США базується на інтеграції трьох складових (навчання, наукова діяльність та дорадництво), що сприяє підготовці висококваліфікованих спеціалістів та створенню високоефективних технологій для потреб аграрного сектора.

По-третє, навчальні плани американських коледжів ґрунтуються на засадах інтеграції знань та багатоконтекстному підході. Значна увага приділяється формуванню наукового

світогляду і професійних навичок, а також питанням гнучкості, адаптивності, самостійній діяльності, розвитку творчих вмінь, критичного мислення, вмінню приймати рішення, підготовці майбутнього лідера і т. ін. В центрі уваги знаходиться спеціальна навчальна дисципліна, акцент зміщується від навчання до учіння [5].

По-четверте, необхідною складовою реформ є інтегровані плани і програми. Метою аграрної освіти XXI ст. є підготовка менеджерів складних біоекосистем, але інтеграція знань відбувається по-новому. Якщо раніше у змісті освіти переважала внутрішня логіка окремої аграрної підгалузі (підвищення продуктивності праці будь-якою ціною), то сьогодні активно впроваджується нова парадигма (сталий розвиток сільського господарства), котра передбачає поєднання професійних знань, особистого розвитку та суспільної функції, тобто зосереджувати увагу варто не лише на самому продукті, а й на відповідальності за те, у який спосіб цей продукт був виготовлений, перероблений та як він зберігався. У нових навчальних програмах концепції еволюції, етики та екології стають головними, а освіта, довкілля та суспільство є системами, в яких вони відображаються. Взаємозв'язок цих шести компонентів є запорукою стабільності системи аграрного виробництва. Інтеграція знань – це не просто поєднання, це спосіб широкого осмислення змісту дисциплін, при деякому їх скороченні та узагальненні. Активно інтегруються теоретичні та прикладні знання, оскільки знання заради знань втрачають свою життєвість [5, с. 14].

По-п'яте, диверсифікація освіти. Американські коледжі звертаються до більш широкої аудиторії абітурієнтів. Редєфініція аграрного коледжу та аграрних наук дасть змогу розвинути багатьом новим моделям аграрної освіти, кожна з яких матиме свій контекст. Наразі кожен коледж займатиме в майбутньому свою конкретну нішу.

По-шосте, важливе місце посідатиме освіта впродовж всього життя. Цьому сприятиме дистанційне навчання, що має свої переваги та труднощі. По-сьоме, системний підхід базується на філософії конструктивізму – вмінні людей вирішувати реальні складні проблеми суспільства завдяки співпраці та особистій ініціативі. Це передбачає створення в аграрних коледжах реального навчального середовища, активну участь студента в навчальному процесі, застосування засад проблемного навчання [5, с. 14]. Сьогодні аграрна освіта США повинна внести істотний вклад в рішення однієї з найважливіших проблем, що стоїть перед країною, – забезпечення стабільного, безпечного і доступного продовольства.

Тому конкретними шляхами реорганізації змісту аграрної освіти були пропозиції Національної ради з сільськогосподарській освіті та Національної академії наук.

Під керівництвом Національної ради з аграрної освіти була розроблена комплексна стратегія під назвою "10x15 Перспективне планування мети аграрної освіти", яка включає вісім першочергових ініціатив. Хоча метою стратегії "10x15" є зростання кількості сільськогосподарських освітніх програм від 7200 до 10000 до 2015 року, вона має чіткий акцент на підвищення якості навчання. У доповіді Національної академії наук «Transforming Agricultural Education for a Changing World» підкреслюється, щоб йти в ногу з мінливим часом, вища сільськогосподарська освіта потребує перетворення [6].

Відповідно до курсу на реформування американської освіти наголошується на модернізації та вдосконаленні сільськогосподарських освітніх програм для задоволення потреб студентів, роботодавців і суспільства в цілому, для вирішення проблем завтрашнього дня.

Висновки. Отже, навіть короткий аналіз тенденцій у сфері підготовки фахівців аграрного профілю дає змогу зробити висновки, що у системі освіти США спостерігаються тенденції до подальшої модернізації та демократизації вищої аграрної освіти, змін академічного світогляду на

систему навчання, можливість освітніх програм більш ефективно підтримувати гнучкість і якісну підготовку фахівців аграрного профілю.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Концепції реформування і розвитку аграрної освіти та науки [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 279-р від 6 квітня 2011 р. / Режим доступу до док. : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/279-2011-%D1%80>.
2. Левочко М.І. Теоретичні засади вищої освіти в Україні та перспективи її розвитку /М.І. Левочко // Вища освіта України – Додаток 3 (№2) – 2006 р. – Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору» – С. 227.
3. Lloyd. J. Phipps, Edward W. Osborne. Hand book on agricultural education in public schools. – The interstate printers & publishers, Inc., Danville, Illinois, 1988. – 593 p.
4. Вошевська О. В. Аспекти підготовки фахівців-аграрників у системі вищої освіти США / О. В. Вошевська // Нові технології навчання. – 2006. – Вип. 44. – С. 69-71.
5. Бондаренко В.Ф. Тенденції розвитку вищої аграрної освіти у США (II половина XX століття): Автореф. дис. ... канд. пед. наук. – Рівне, 2009. - С. 11-14.
6. Transforming Agricultural Education for a Changing World. – 2009 report from the U.S. National Academy of Sciences http://www.nap.edu/catalog.php?record_id

References

1. Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia i rozvytku ahrarnoi osvity ta nauky [Elektronnyi resurs] : Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy # 279-r vid 6 kvitnia 2011 r. / Rezhym dostupu do dok. : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/279-2011-%D1%80>.
2. Levochko M.I. Teoretychni zasady vyshchoi osvity v Ukraini ta perspektyvy yii rozvytku /M.I. Levochko // Vyshcha osvita Ukrainy – Dodatok 3 (#2) – 2006 r. – Tematychnyi vypusk «Vyshcha osvita Ukrainy u konteksti intehratsii do Yevropeiskoho osvitnoho prostoru» – S. 227.
3. Lloyd. J. Phipps, Edward W. Osborne. Hand book on agricultural education in public schools. – The interstate printers & publishers, Inc., Danville, Illinois, 1988. – 593 p.
4. Voshchevska O. V. Aspekty pidhotovky fakhivtsiv-ahrarynykiv u systemi vyshchoi osvity SShA / O. V. Voshchevska // Novi tekhnolohii navchannia. – 2006. – Vyp. 44. – S. 69-71.
5. Bondarenko V.F. Tendentsii rozvytku vyshchoi ahrarnoi osvity u SShA (II polovyna KhKh stolittia): Avtoref. dys. ... kand. ped. nauk. – Rivne, 2009. – S. 11-14.
6. Transforming Agricultural Education for a Changing World. – 2009 report from the U.S. National Academy of Sciences http://www.nap.edu/catalog.php?record_id